

Termíny:

8. 4., 6. 5. 2022

Podmínky pro zkoušku:

- Včas odevzdaná cvičení v odevzdáárně v ISu (hodnocení cvičení bude v poznámkovém bloku), sken vyplněných materiálů bude odevzdán do odevzdáárny předmětu do 3. 5. 2022.
- Odevzdané cvičení musí být **kompletní**, jinak je považováno za neodevzdané.
- Aktivní účast.
- Max. 2 opravy cvičení.
- Zkoušku sestává z 12 otevřených otázek za 12 bodů, pro úspěšné absolvování předmětu je potřeba min. 7 bodů.

Jaké **očekávané výstupy** přinese splnění zadaných úkolů?

Žák/student:

GEOGRAFICKÉ INFORMACE, ZDROJE DAT, KARTOGRAFIE A TOPOGRAFIE

- Organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů.
- Přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajinné sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině (tento OV je revizí RVP ZV 2021 zrušen, nicméně z hlediska geografie je velmi důležitý).
- Vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu (tento OV je revizí RVP ZV 2021 zrušen, nicméně z hlediska geografie je velmi důležitý)

SPOLEČENSKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PROSTŘEDÍ

- Porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

- Uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí

ČESKÁ REPUBLIKA

- Hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, TATO ČÁST ZRUŠENA: možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům.

TERÉNNÍ GEOGRAFICKÁ VÝUKA, PRAXE A APLIKACE

- Ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu.
- Aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny.
- Uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech.

(zdroj: RVP ZV, 2017, 2021)

Obsah

Průběžný úkol – textilní a strojírenský průmysl.....	3
Lokalita 1: Křižovatka Poříčí – Křížová, doprava.....	5
Lokalita 2: Spielberk Office Centre – služby	6
Lokalita 3: Billa x Sklizeno – obchod.....	9
Lokalita 4: Vaňkovka x Vlněna – lokalizační faktory průmyslu	10
Lokalita 5: Náměstí Svobody – lidé.....	11
Lokalita 6: Spielberk – krajina, bydlení.....	12

PRŮBĚŽNÝ ÚKOL – TEXTILNÍ A STROJÍRENSKÝ PRŮMYSL

Jižní Morava, a především její přirozené centrum město Brno, měla v 18 století k rozvoji textilního průmyslu velmi příznivé podmínky. K těmto podmínkám patřil zejména **dostatečný přísun uherské a moravské vlny, dostatek pracovních sil, dobré obchodní propojení především s vídeňskými trhy a značná podpora státu, který po ztrátě průmyslového Slezska v roce 1742 usiloval o zprůmyslnění Moravy**. Velký význam měla rovněž **přítomnost řeky Svitavy a dlouhodobá tradice ve využívání její vodní síly**. (Zřídka veselý, 1993).

Samotná historie textilního průmyslu se na jižní Moravě začala psát v druhé polovině 18. století, kdy zde docházelo ke vzniku a rozvoji textilních manufaktur. Vůbec první z nich se zde objevila v roce 1763, kdy byla do Brna přestěhována málo prosperující kladrubská manufaktura na sukna. Té se po počátečních potížích začalo velice dobře dařit a nepřímo tak zapříčinila vznik celé řady dalších výroben textilu. V roce 1780 existovalo na území Jihomoravského kraje již 26 textilních manufaktur. Mohutná industrializační vlna, během níž se Brno stalo významným centrem vlnářské výroby s odbytišti v řadě zemí Evropy včetně Turecka, pokračovala až do počátku 19. století. (Škvařil, 1970)

K udržení nastoleného trendu a tím i k zachování stávajících odbytišť však byla vzhledem k právě probíhajícím počátkům průmyslové revoluce nutná urychlená mechanizace odvětví. K jejímu spuštění došlo v roce 1802, kdy byl v Brně sestrojen (na základě výkresů získaných tajně z Anglie) **první sprádací stroj v celé habsburské monarchii**. Hned v roce 1814 získalo Brno další primát, když zde byly **do textilní výroby poprvé v monarchii uvedeny i první parní stroje** (Zřídka veselý, 1993). Rozvoj byl navíc v roce 1839 podpořen **zprovozněním železniční tratě mezi Brnem a Vídní** a brzy na to i výstavbou tratí směřujících z moravské metropole do všech ostatních směrů (Škvařil, 1970).

Celá 50. léta 19. století byla v Jihomoravském kraji ve znamení přechodu z výroby manufakturní na tovární velkovýrobu. Ten přinesl prudký nárůst celkového počtu závodů i jejich produktivity a **Brno se díky tomu v 60. letech stalo největším centrem vlnářské výroby v celé Rakousko-Uherské monarchii**. Produkty brněnských textilek bezkonkurenčně ovládaly domácí trh a úspěšně pronikaly na trhy Severní a Jižní Ameriky, do Podunají, do Německa, Švýcarska, Holandska, Anglie i Pruska (Zřídka veselý, 1993). I přesto, že tehdy výroba textilu jasně vévodila průmyslu Jihomoravského kraje, začaly se však objevovat jisté známky zaostávání, a to především za nejdynamičtější se rozvíjejícím odvětvím, kterým bylo **strojírenství**.

Během I. světové války byly vzhledem k akutnímu nedostatku surovin téměř všechny textilní podniky v Čechách i na Moravě nuceny výrazně omezit anebo dokonce zcela ukončit svoji činnost. (Zřídka veselý, 1993). Po válce se pak v jihomoravské textilní výrobě několikrát vystříдалo období rychlé konjunktury s obdobím úpadku. Výrazný nárůst významu naopak zaznamenalo strojírenství, tedy právě odvětví, k jehož rozvoji v počátcích paradoxně nejvíce přispěla **potřeba udržování moderního strojového parku v textilních továrnách** (Škvařil, 1970).

II. světová válka, a především pak její poslední měsíce, během nichž probíhaly boje o město Brno, a hlavně jeho intenzivní bombardování se na zdejších textilním průmyslu podepsaly velmi negativně. Během tohoto období byla vážně poškozena nebo i úplně zničena většina průmyslových závodů, a právě textilní průmysl patřil k těm odvětvím, která byla postižena nejvíce.

Po porážce fašismu přešly všechny jihomoravské textilní závody pod národní správu a stejně jako v jiných částech českého území byly rozčleněny do několika národních podniků. V březnu 1946 byl zřízen národní podnik Moravskoslezské textilní závody, který sdružoval celkem 35 provozoven textilního průmyslu. Z nich bylo hned 22 lokalizováno v Brně. Název Moravskoslezské textilní závody byl o dva roky později nahrazen názvem **Mosilana**, vlnářské závody, národní podnik.

Historicky významnou událostí českého textilního průmyslu bylo i vyčlenění několika výrobních závodů Mosilany v roce 1949 a vytvoření národních podniků Vlnap a Lanus. Ještě téhož roku firma Lanus změnila svůj název na **Vlněna**, přádelny a tkalcovny vlny, národní podnik.

Dlouhodobou tradici textilní výroby v Jihomoravském kraji pak připomínala rovněž přítomnost **Výzkumných ústavů vlnářského a také pletářského** (Zřídka veselý, 1993). Textilní průmysl ve městě i zachovával značný význam, a to až do konce 80. let. V současné době působí v textilním průmyslu **Nová Mosilana**, která zaměstnává kolem 1 000 osob a patří mezi významné brněnské podniky.

(Pramen: BOČEK, Miroslav. Textilní průmysl v Jihomoravském kraji: historie a současnost [online]. Brno, 2007 [cit. 2016-04-17]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Václav Toušek Dostupné z: http://is.muni.cz/th/150821/prif_b/).

Průběžný úkol:

- 1) Hleďte a zdokumentujte indicie, kterou naznačují historii textilního a strojírenského průmyslu v Brně (názvy ulic, domů, továren, míst, škol, významných osob apod.);
- 2) Pořizujte fotodokumentaci relevantních míst týkajících se textilního a strojírenského průmyslu;
- 3) Uveďte lokalizační faktory textilního a strojírenského průmyslu v minulosti a současnosti.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

LOKALITA 1: KŘÍŽOVATKA POŘÍČÍ – KŘÍŽOVÁ, DOPRAVA

Během 10 minut sledujte intenzitu dopravy před budovou fakulty (místa budou určena). Zaznamenejte přesný čas měření. Rozdělte dopravní prostředky na bezmotorová vozidla (kola, koloběžky), motorky, osobní auta, autobusy, tramvaje, nákladní auta (malé i velké a kamiony).

Z výsledků vlastního sčítání dopravy vytvořte ve skupině **mapu** včetně všech náležitostí.

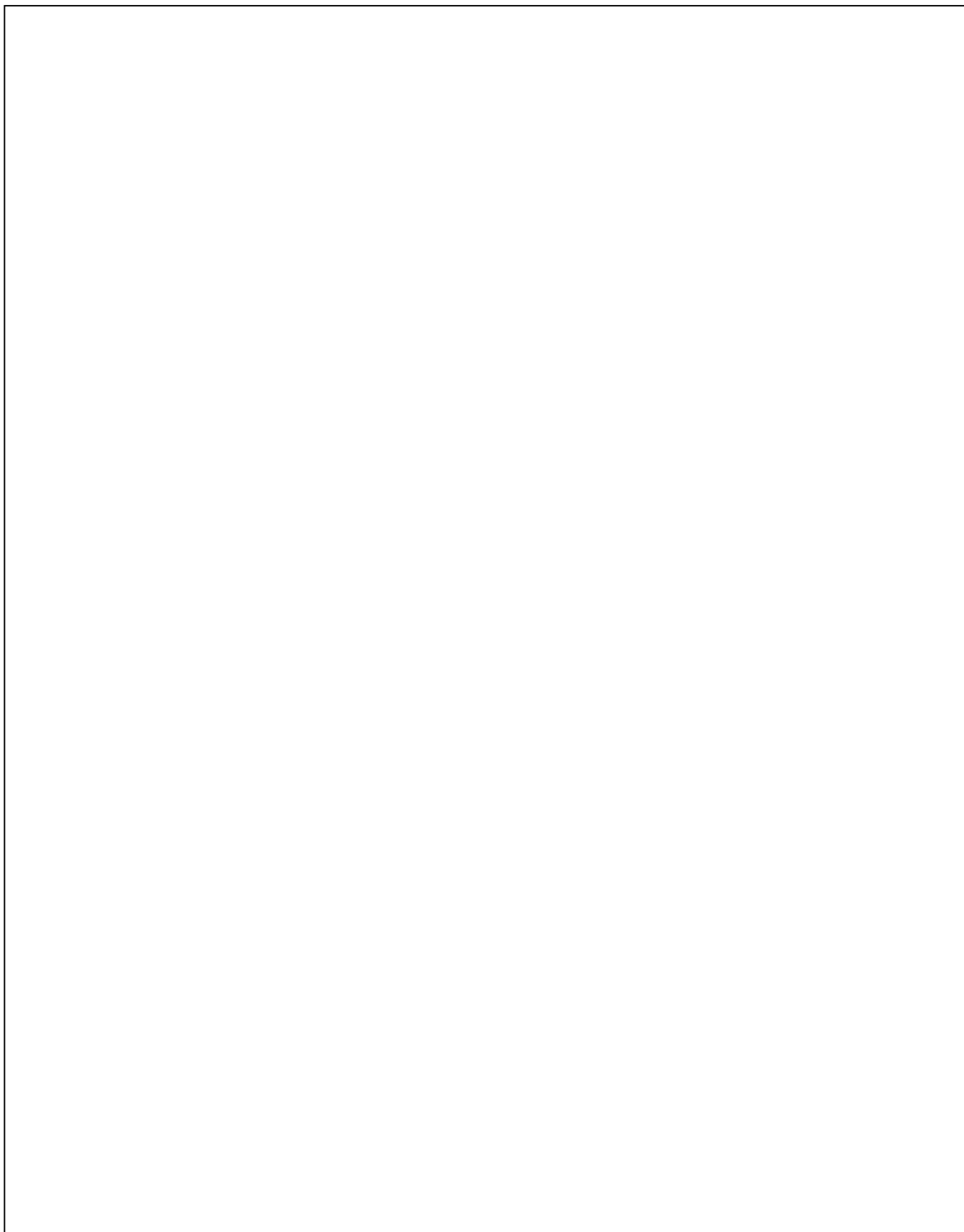
Pomocí **SWOT analýzy** zhodnoťte dopravní infrastruktury a intenzitu dopravy v okolí PdF. Pokuste se ke každému kvadrantu SWOT vymyslet aspoň 3 výroky.

Místo sčítání	pá 8. 4. 2022, čas:				
	Bezmoto-rová	Motorky	Auta	Nákladní	HMD
Vídeňská (most, oba směry)					
Poříčí (před PdF, oba směry)					
Poříčí (před FA VUT, oba směry)					
Křížová, zastávka HMD, oba směry					
Ypsilantiho 1					
Zahradnická					
Křídlovická (u Č. spořitelny)					
Rybářská					
<i>Parkování v okolí PdF</i>					

LOKALITA 2: SPIELBERK OFFICE CENTRE - SLUŽBY

---

1. Vytvořte vlastní plán areálu, barevně rozlište budovy sloužící pro administrativu, komerční služby, případně bydlení a další činnosti. Do plánu si popište ulice, které areál vymezují a ohraňují.

2. Určete dvěma způsoby výšku tří nejvyšších budov – popište způsob měření/odhadu. Napište, jak se budovy nazývají (v případě neznalosti názvu si je pojmenujte, např. dle typického vizuálního prvku).

Název budovy 1: .....

Výška v m (1): .....

Výška v m (2): .....

Název budovy 2: .....

Výška v m (1): .....

Výška v m (2): .....

Postup měření: .....

.....

.....

.....

.....

3. Zjistěte názvy aspoň 8 významných firem, které se nacházejí v areálu. Pokud je to možné zjistěte, čím se zabývají a ve které budově sídlí.

Název firmy	Činnost	Budova

4. Zjistěte, jaké typy MHD areál obsluhují, jaká je frekvence spojů v ranní špičce (6–9 hod.) a mimo dopravní špičku. Využijte jízdni řády na nejbližší viditelné zastávce.

Typy MHD: .....

.....

Frekvence spojů ve špičce: .....

.....

Frekvence spojů mimo špičku: .....

.....

5. Zhodnoťte frekvenci spojů a kapacitu parkování v areálu.

LOKALITA 3: BILLA X SKLIZENO – OBCHOD

Cena ovoce

V každém obchodě s potravinami se prodává celá škála ovoce. Zaměřte se na jablka. Kolik druhů jablek dané dva obchody nabízí? Odkud jablka pochází (zejména se zaměřte na poměr českých a zahraničních jablek) a kolik stojí? Jaká jablka byste si koupili a proč?

	Obchod 1:	Obchod 2: .....
Počet druhů jablek		
Země původu jablek		
Srovnání cen jednotlivých odrůd:		
odrůda 1:		
odrůda 2:		
odrůda 3:		
odrůda 4:		
odrůda 5:		

LOKALITA 4: VAŇKOVKA X VLNĚNA – LOKALIZAČNÍ FAKTORY PRŮMYSLU

Porovnejte lokalizační faktory pro:

1. lokalizaci textilní továrny v dnešních prostorách Vaňkovky a srovnajte je s lokalizačními faktory revitalizace Vaňkovky jako současného obchodního centra;
2. lokalizaci textilní továrny Vlněna a srovnajte je s lokalizačními faktory současného administrativního centra Vlněna;

Zhodnoťte, jaké má revitalizace Vaňkovky a výstavba nového areálu Vlněna výhody a nevýhody oproti výstavbě podobných objektů na zelené louce.

	Lokalizační faktory textilního průmyslu	Lokalizační faktory obchodního centra
Vaňkovka – revitalizace		

	Lokalizační faktory textilního průmyslu	Lokalizační faktory obchodního centra
Vlněna – nová výstavba		

Výhody a nevýhody oproti výstavbě podobných objektů na zelené louce:

LOKALITA 5: NÁMĚSTÍ SVOBODY - LIDÉ

Vymysli komplexní učební úlohu v prostoru Náměstí Svobody zaměřenou na obyvatelstvo. Uveď jsem celé zadání.

LOKALITA 6: SPIELBERK – KRAJINA, BYDLENÍ

Jste na místě s výhledem na okolní krajinu. Na papír formátu A4 nebo A3 **zakresli určenou část panoramatického náčrtu**. Udělej si také **fotografii** výhledu.

1. Na volný list papíru proved' náčrt, který obsahuje hlavní orientační body a linie sledované krajiny (cestu, silnici, potok, řeku, kostel, stromořadí, obrysy kopců, vyvýšeniny atd.)

2. Rozliš a zapiš jednotlivé složky krajiny:

Přírodní neboli primární struktura krajiny – vzniká působením přírodních faktorů a procesů. Sestává se ze systému synergeticky propojených složek (komponenty: voda, vzduch, horniny a zeminy, reliéf, energie, půda a biota) a dílčích územních jednotek vykazujících zákonité stavy v prostoru a v čase.

.....
.....
.....
.....
.....

Ekonomická neboli sekundární struktura krajiny – představuje *antropogenní (rozuměj člověkem vytvořenou)* nadstavbu tvořenou mozaikou forem využití ploch (*land use, resp. land cover*), jejíž podstatu dokládají prostorově uspořádané plochy lesa, orné půdy, luk a pastvin, zástavby různého určení, trvalých kultur a mnoha dalších, ovšem vždy diferencované (*rozdílné*) kvality.

.....
.....
.....
.....
.....

Humánní neboli terciární, respektive sociální, struktura krajiny – reprezentovaná rozmanitými v prostoru lokalizovanými společenskými a individuální zájmy, limity a rozvojovými motivy, ale také demografickými a sociálními parametry území.

.....
.....
.....
.....
.....

Duchovní (spirituální neboli kvartérní) struktura – symbolický prostorový vzor, emocionálně přijímaný jako "genius loci" krajiny, daný jak imaginárními, tak skutečnými událostmi (bojiště, pobyty významných osobností, pověsti, hudba, pohádky apod.)

.....
.....
.....

.....
.....

3. Popiš znaky sledované krajiny:

(např. které složky krajinné sféry převažují, vzájemný poměr kulturních a krajinných složek, míra ovlivnění člověkem, množství zachovalých přírodních složek, morfologie, narušení krajiny apod.)

.....
.....
.....
.....
.....

4. Pomocí buzoly změř azimut tvého pohledu (zhruba střed).

5. Změř nadmořskou výšku svého stanoviště.

Jaká je nadmořská výška místa, ze kterého jsi maloval (a) náčrt?

.....metrů nad mořem

Jakým jiným způsobem lze zjistit nadmořskou výšku daného místa?

.....
.....
.....
.....
.....